

## ХАРКІВ – ЧЕРКАСИ: З ДОСВІДУ СПІВПРАЦІ

**Рибін С.В.**, Заслужений працівник культури України,  
професор, проректор з навчальної роботи

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

**Анотація.** У статті розглядаються і аналізуються історичні події, що пов'язані з навчально-методичними та творчими зв'язками між навчальними закладами Харкова (Харківською державною академією дизайну і мистецтв) і Черкас (Черкаським державним технологічним університетом).

**Ключові слова:** Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Черкаський державний технологічний університет, дизайнерська освіта в Україні.

**Аннотация.** Рыбин С.В. Харьков – Черкассы: из опыта сотрудничества. В статье рассматриваются и анализируются события, связанные с учебно-методическими и творческими связями между учебными заведениями Харькова (Харьковской государственной академией дизайна и искусств) и Черкасс (Черкаским государственным технологическим университетом).

**Ключевые слова:** Харьковская государственная академия дизайна и искусств, Черкаский государственный технологический университет, дизайнерское образование в Украине.

**Annotation.** Ribin S.V. Kharkov – Cherkassi: from experience of collaboration.

The events related to creative, educational and methodical relations between higher educational institutions of Kharkiv (Kharkiv state academy of design and arts) and Cherkasy (Cherkasy state technological university) are investigated and analyzed in the article.

**Keywords:** Kharkiv state academy of design and arts, Cherkasy state technological university, design education in Ukraine.

**Постановка проблеми.** Для історичної пам'яті вищого навчального закладу й конкретного окремого його структурного підрозділу важливо зберігати будь-які відомості про історію його виникнення та розвитку, а також про тих людей, які зробили вагомий внесок у його створення й становлення.

Час спливає дуже швидко, приходять нові покоління викладачів і студентів, а архівні дані, переважно канцелярські або бюрократичні папери, що зберігаються в навчальному закладі, не можуть повною мірою відобразити подробиці виникнення та функціонування нового напрямку чи спеціальності, а також вплив на ці події окремих особистостей. Виникає необхідність збереження в пам'яті сучасників епізодів, пов'язаних, зокрема, з розвитком дизайнерської освіти в Україні, і людей, причетних до неї.

**Аналіз останніх публікацій,** присвячених становленню дизайнерської освіти в Черкаському регіоні часів становлення незалежності України, фактично зовсім небагато, що змушує автора спиратися на власні спогади про ці події, а також на документальні матеріали, які є в його розпорядженні. Розрізнені відомості про становлення дизайнерської освіти в Черкаському вищому навчальному закладі сконцентровані головним чином в канцеляріях навчальних закладів Черкас і Харкова, тому автор вважає доречним ввести їх у науковий обіг.

**Зв'язок публікації з актуальними науковими і практичними завданнями** полягає у виконанні комплексного плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ), готується до публікації на спільній науково-методичній конференції і сприяє вдосконаленню навчального процесу майбутніх художників і дизайнерів харківського та черкаського вищих навчальних закладів.

**Мета статті** - нагадати науковій і освітянській громадськості України про історію створення спеціальності «Дизайн» у Черкаському державному технологічному університеті (ЧДТУ); проаналізувати навчальні, науково-методичні й творчі зв'язки фахівців Харківської державної академії дизайну і мистецтв з черкаськими колегами, сформулювати деякі висновки щодо дизайнерської освіти України на сучасному етапі.

**Виклад основного матеріалу.** Наприкінці 90-х років минулого століття в Україні відбувся освітянсько-дизайнерський бум, коли виникли нові навчальні заклади, а низка вищих навчальних закладів відкрила кафедри й факультети з підготовки дизайнерів. Певною мірою спровокувала цей бум Постанова Кабінету Міністрів України № 37 від 20 січня 1997 року, що мала значущу назву «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер». Посилаючись на згадану Постанову, керівництво деяких навчальних закладів України розпочало активні дії щодо відкриття під своїм дахом спеціальності «Дизайн», не переймаючись тим, що «Дизайн» відносився до напрямку «Мистецтво». Проте для здійснення якісної підготовки таких фахівців потрібне специфічне матеріально-технічне забезпечення, специфічні професорсько-викладацькі кадри, специфічне навчально-методичне забезпечення, не кажучи вже про культурно-мистецьке середовище з певними традиціями й досвідом. Постанова мала за мету покращення загального рівня дизайнерської справи в Україні, в тому числі й у дизайнерській освіті, натомість призвела до неконтрольованого зростання мережі навчальних закладів і факультетів з підготовки дизайнерів. На сьогодні кількість навчальних закладів і факультетів, що здійснюють підготовку дизайнерських кадрів в Україні наближається до сотні, але стверджувати, що всі вони відповідають своєму призначенню та якісним показникам навчання, проблематично.

Користуючись надзвичайною популярністю на той час спеціальності «Дизайн» задля покращення показників прийому, ректори багатьох класичних, технічних, педагогічних вищих навчальних закладів терміново оголосили прийом студентів на досить невідому для їх навчальних закладів спеціальність.

Автор, в силу своїх посадових обов'язків, має певні відомості щодо відкриття дизайнерських спеціалізацій у різних навчальних закладах України.

Дніпропетровськ, Запоріжжя, Сімферополь, Ялта, Херсон, Луганськ, Донецьк, Київ, Одеса, Черкаси, Львів, Кіровоград – це неповний перелік міст України, де наприкінці 90-х років на «порожньому» місці виникли навчальні заклади чи факультети (різних форм власності), в яких розпочалась підготовка

дизайнерських кадрів. До того ж у кожному місті, в кожному навчальному закладі шляхи відкриття нової на той час спеціальності прокладалися по-різному. У педагогічних, наприклад, закладах відбулося перепрофілювання викладачів образотворчого мистецтва на підготовку «дизайнерів», у технологічних – замість технологів стали випускати «дизайнерів», в архітектурних – розпочали підготовку «дизайнерів середовища» та «ландшафтних дизайнерів», і навіть кафедра лінгвістики (!?) Дніпропетровського національного університету приєдналася до підготовки «дизайнерів». І не варто навіть згадувати про відкриття в Україні низки факультетів, «коледжів» перукарського мистецтва й візажу, «академій» краси тощо, в яких масово розпочали підготовку «дизайнерів» – перукарів та візажистів, а на черзі – і дизайнерів нігтів.

Але й є дуже показові у позитивному сенсі приклади, коли відкриття нової спеціальності відбувалося поступово, грамотно й відповідально. У цій статті здійснено спробу згадати й проаналізувати хід створення й розвитку спеціальності «Дизайн» в Черкаському державному технологічному університеті. В 1998 році до Харківського художньо-промислового інституту (попередника Харківської державної академії дизайну і мистецтв) завітав завідувач кафедри інженерної графіки тоді ще Черкаського інженерно-технологічного інституту (ЧІТІ) Титарчук Анатолій Олександрович з проханням надати методичну допомогу та сприяння щодо відкриття на механіко-технологічному факультеті спеціальності «Дизайн». Аргументація його була переконливою: Черкаси – це потужне індустриальне місто з розвиненою технологічною базою шовково-ткацького виробництва, значний культурно-мистецький центр із власними традиціями, а відсутність дизайнерської освіти шкодить подальшому розвитку регіону. Окрім того, А.О. Титарчук підкреслив, що в Черкасах вистачає науково-педагогічних та творчих кадрів, у тому числі й випускників різних років Харківського художньо-промислового інституту, здатних викладати фахові дисципліни на новоутвореній спеціальності саме на базі ЧІТІ. Він зауважив, що ректорат інституту та деканат механіко-технологічного факультету дуже зацікавлені у відкритті нової спеціальності, тому і звертаються до керівництва Харківського художньо-промислового інституту по допомогу й сприяння.

Харківський художньо-промисловий інститут на той час був єдиним в Україні вищим навчальним закладом, який, починаючи з 1962 року, здійснював підготовку дизайнерських кадрів і був визнаний Міністерством освіти і науки України провідним навчальним закладом з дизайнерської освіти в державі. Тому й не дивно, що саме до керівництва Харківського художньо-промислового інституту зверталися деякі навчальні заклади, які планували відкриття дизайнерської спеціальності, у тому числі й Черкаський.

Приїзд представника Черкаського інженерно-технологічного інституту став першим кроком у створенні нової спеціальності, але до практичних кроків того року справа не дійшла, оскільки на той час Міністерство освіти і науки

України відмовило навчальному закладу в наданні ліцензії на підготовку дизайнерів. Але завдяки ентузіазму й наполегливості проректора з навчальної роботи ЧІТІ П.А. Донченка, декана факультету О.М. Пилипенка та їх колег було вирішено все ж таки розпочати підготовку фахівців нової спеціальності, незважаючи на відсутність ліцензії.

Формою співпраці з підготовки дизайнерів у Черкаському інженерно-технологічному інституті став новоутворений спільний загально-технічний факультет Харківського художньо-промислового інституту. Регламентувалась його діяльність «Угодою про створення спільного загально-технічного факультету» від 17-23 червня 1999 року, а в новій редакції – «Угодою № 4 від 23.06.1999 р.», затвердженою ректорами від Харківського художньо-промислового інституту – В.Я. Даниленком, від Черкаського інженерно-технологічного інституту – Ю.Г. Легою. Угодою було передбачено, що інститути створюють спільний загальнотехнічний факультет на правах філії Харківського художньо-промислового інституту для підготовки студентів-дизайнерів контрактної форми навчання за навчальними планами ХХІІІ в Черкаському інженерно-технологічному інституті. Передбачалося, що навчання на базі ЧІТІ проводиться протягом I-IV семестрів, а потім студенти повинні були навчатися на стаціонарі ХХІІІ.

Влітку 1999 року в Черкаському інженерно-технологічному інституті відбувся перший набір студентів-дизайнерів, на вступні іспити до якого були запрошені декан факультету «Дизайн» ХХІІІ В.І. Єльков і автор цієї статті. Предметну комісію від ЧІТІ склали доценти А.О. Титарчук, Ю.Б. Борисов, В.А. Афонін. Труднощі перших іспитів зі спеціальних дисциплін (рисунок, живопис, композиція) полягали в тому, що контингент вступників не мав відповідної художньої підготовки, до чого звикли викладачі ХХІІІ. Через це й вступні іспити відбувалися за спрощеною схемою: нескладні натюрморти, елементарні завдання з композиції тощо.

Говорячи про вступні випробування, не можна оминати певних питань. Комусь здається, що для дизайнерів необов'язкова фундаментальна художня підготовка, багато хто наполягає, аби не порушувались «права людини», допускати до вступних іспитів усіх бажаючих, особливо за контрактом, мовляв, викладачі потім навчать, а студенти самі «доженуть». Але недостатня попередня підготовка абітурієнта призводить у подальшому до проблем у навчанні майбутніх дизайнерів: виникає великий розрив між вимогами викладачів та можливостями студента, а в кінцевому результаті - суттєво знижується якість фахової підготовки в цілому. Прихильникам «прав людини» можна навести й такий аргумент: формально будь-яка людина може взяти участь у спортивних змаганнях, але якщо вона не подолає відповідний спортивний норматив, ніхто й розмовляти не буде про її участь у змаганнях. Так і в художньо-дизайнерській освіті: якщо абітурієнт не має відповідної попередньої підготовки, не має хисту та здібностей, він не спроможний опанувати вельми специфічним фахом, яким є дизайнерська діяльність.

Але, як би там не було, а історична подія в житті Черкаського інженерно-технологічного інституту відбулася – 26 перших студентів-дизайнерів було зараховано до навчального закладу, і хоча формально вони вважалися студентами Харківського художньо-промислового інституту, перші свої кроки в опануванні професією вони одержували в стінах ЧІТІ. Наказ про зарахування студентів підписав щойно вступивши на посаду ректора ХХІІ Віктор Якович Даниленко.

Не можна не згадати самовіддану працю перших керівників і викладачів дизайнерської спеціальності в ЧІТІ – фактично з «нуля», не маючи певного досвіду, відповідного навчально-методичного забезпечення, кадрового складу, матеріальної бази і таке інше – вони героїчно долали природні труднощі, «розкрутили» навчальний процес і підготували своїх перших вихованців для навчання в ХХІІІ.

Звертаючись у пам'яті до тих часів, у першу чергу варто відзначити принципову позицію на той час нового ректора Черкаського інженерно-технологічного інституту Юрія Григоровича Леги – курс на всіляку допомогу новій спеціальності, моральну й матеріальну підтримку новоутвореному структурному підрозділу. Перший завідувач кафедри дизайну А.О. Титарчук згуртував однодумців, які розпочинали перші кроки відкритої спеціальності, втілюючи нове до навчального процесу.

Кандидат мистецтвознавства, випускник Львівського інституту декоративно-прикладного мистецтва Ю.Б. Борисов обладнав виділену для дизайнерів навчальну майстерню власними натюрмортами та гіпсовими зліпками, викладачі В.А. Афонін і С.А. Шилімов проводили перші заняття в особистих творчих майстернях, багато часу віддавали початковому етапу організації навчального процесу, створенню наочних посібників тощо. Той же пан А.О. Титарчук робив усе, щоб нова спеціальність була забезпечена необхідною навчально-методичною документацією, обладнана сучасним комп'ютерним устаткуванням; тоді ще викладачка І.О. Яковець розробляла необхідні дидактичні матеріали й проводила перші заняття з методики дизайну та ергономіки, молода випускниця ХХІІІ Н.В. Сергєєва очолила промдизайнерську гілку кафедри. Тобто перша плеяда черкаських викладачів дизайнерського напрямку робила все можливе для повноцінного та якісного навчання студентів. А нам, харків'янам, дуже приємно було побачити на першій виставці дипломних і курсових робіт, яка була проведена в рамках Всеукраїнського форуму «Дизайн-освіта-2001» в Харкові, щойно створені курсові роботи та навчальні вправи (дипломних робіт ще не було!) черкаських студентів-дизайнерів, які презентували на виставці Ю.Б. Борисов, В.А. Афонін, Н.В. Сергєєва, С.А. Шилімов.

За хронологією період з 1998 по 2001 роки можна визначити як перший, тобто підготовчий та початковий етап створення й існування спеціальності. Він характеризується діями «переговорного» та організаційного процесу. Навчальні заняття відбувались з певною «відірваністю» навчальної бази в Черкасах від

«головного офісу» в Харкові, що, безумовно, створювало неабиякі перепони в навчальному процесі. Але попри все студенти, які закінчили 2-й курс у черкаському навчальному закладі, вже восени 2001 року продовжили навчання на 3-му курсі в Харкові й продемонстрували достатній рівень фахової підготовки.

Незважаючи на те, що навчання студентів з Черкас проводилося за навчальним планом і програмами ХХІІ, певні труднощі з адаптацією безпосередньо в харківському закладі все ж існували, оскільки черкаські студенти психологічно були налаштовані здобувати повну освіту в себе на батьківщині. Тому цілком природно, що керівництво ЧТІ, який в 2001 року змінив статус і став Черкаським державним технологічним університетом (ЧДТУ), робило наполегливі кроки щодо отримання ліцензії на право підготовки дизайнерів...

15 вересня 2002 року ректорат вже Харківської державної академії дизайну і мистецтв (зміна статусу відбулася в серпні 2001 року) одержав лист такого змісту: «У зв'язку з ліцензуванням Черкаським державним технологічним університетом спеціальності «Дизайн», прошу припинити дію Угоди № 4 «Про створення спільного загально технічного факультету» від 23.06.1999 р. з 1 вересня 2002 року. Ректор ЧДТУ – Ю.Г. Лега». З цього листа розпочався новий етап у формуванні дизайнерської спеціальності в Черкасах. Кафедру дизайну тоді очолив Заслужений художник України Юрій Петрович Іщенко, і відповідальність за якість підготовки фахівців уже повністю лягла на плечі черкаського навчального закладу. Але варто підкреслити, що двосторонні дружні й партнерські зв'язки між двома навчальними закладами не припинилися, і це, безумовно, мало позитивні наслідки.

Черкаські викладачі уважно ставилися до методичних порад харків'ян, брали активну участь у наукових та науково-методичних конференціях, які проходили на базі Харківської державної академії дизайну і мистецтв, постійно експонували свої наробітки на виставках-конкурсах дипломних і курсових робіт у рамках форумів «Дизайн-освіта».

Цей відносно короткий період існування спеціальності умовно можна назвати другим, коли вже остаточно сформувалась структура кафедри, визначилося кадрове ядро викладацького складу: Ю.П. Іщенко – викладав академічний живопис і рисунок, В.А. Афонін – очолив напрям графічного дизайну, С.А. Шилімов – інтер'єру і обладнання, Н.В. Сергеева – промислового дизайну, О.М. Лагода – художнього моделювання одягу, Л.Г. Шилімова-Ганзенко – дисципліни скульптуру і рисунок, І.О. Яковець – методику дизайну, ергономіку тощо. Звичайно, що не всіх викладачів тут згадано, але кістяк спеціальності все ж таки склали саме ці особи.

Для кафедри період цей був непростий, особливо з точки зору якісного рівня професорсько-викладацького складу: об'єктивно не вистачало викладачів вищого рівня кваліфікації – професорів та доцентів, молодій кафедрі треба було підвищувати якісний склад викладачів, існувала також нагальна проблема покращення нормативної бази та стану навчально-методичного забезпечення навчального процесу.

Новий етап у становленні й розвитку спеціальності «Дизайн» у Черкасах відбувся 2003 року, коли кафедру очолила Наталія Григорівна Романенко – доктор технічних наук, професор. По-перше, вона відразу підвищила рейтинг кадрового складу кафедри відповідно до ліцензійних вимог спеціальності – кафедру очолила доктор наук, професор, а по-друге, з її приходом розпочалася цілеспрямована планомірна навчально-методична та кадрова робота, яка суттєво змінила обличчя кафедри.

Завдяки наполегливості Н.Г. Романенко і за підтримки ректора університету Ю.Г. Леги, кафедра отримала в новій, окремо розташованій будівлі відповідні площі під навчальні аудиторії та майстерні. Студенти почали навчатися в добре обладнаних «власних» аудиторіях і майстернях, а викладачам були створені пристойні умови праці.

На сьогодні кафедра має сучасне комп'ютерне обладнання, три спеціалізовані майстерні – швейну, офортну і гіпсомодельну, що, безумовно, можна розцінювати, як значну подію в підготовці дизайнерських кадрів черкаського регіону.

А, головне, що було зроблено новою завідувачкою кафедри – це наполеглива робота з підвищення якості професорсько-викладацького складу кафедри. Молодим талановитим викладачам кафедри було поставлено задачу у найкоротші терміни підготувати й захистити кандидатські дисертації, і що варто відзначити, за фахом.

Перші кандидатські дисертації в Україні(!) за новою науковою спеціальністю 17.00.07 «Дизайн» були захищені в 2007 році у спеціалізованій раді Харківської державної академії дизайну і мистецтв Яковець Інною Олександрівною (науковий керівник – Н.Г. Романенко) та Лагодою Оксаною Миколаївною - випускницею Львівської національної академії мистецтв. А незабаром, 2008 року, дисертацію захистила і випускниця харківської школи Сергєєва Наталія Вікторівна. Того ж року відомий український дизайнер-графік Афонін Віктор Андрійович одержав почесне звання Заслуженого художника України, і, відповідно, вчене звання доцента. Вражаючі результати за відносно короткий термін!

Варто відзначити, що суттєво підвищився і рівень підготовки випускників. Згадаємо, що розпочиналося все з так званої філії Харківського художньо-промислового інституту, а завершилося, з приходом Н.Г. Романенко, випускниками освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста – магістра безпосередньо Черкаського державного технологічного університету.

Але на той час певні складності організаційного плану з'явилися у кафедри також і у зв'язку з реформуванням вищої освіти в Україні. Йдеться про приєднання України до Болонського процесу, а також наказ міністра освіти і науки України про кредитно-модульну систему організації навчального процесу. Як уже неодноразово спостерігалось, особливості мистецької освіти в наказах Міністерства не враховуються, і якщо загально-технічні факультети університету брали участь в експерименті з впровадження кредитно-модульної

системи, то жодний навчальний заклад мистецької галузі, до якої належить «Дизайн», у ньому не були задіяні. Звичайно, що впроваджувати в життя ці положення кафедри дизайну було дуже важко. Але попри все, навчальний процес у черкаському навчальному закладі відбувається стабільно й відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу...

Колись, на початку 2000-х років, відомий український дизайнер О.В. Бойчук у своїй статті «О бедном дизайне замолвите слово...», з тривогою прогнозував, що новоутворені навчальні заклади дизайнерського напрямку не будуть у змозі вести підготовку дизайнерів промислового спрямування через його складність, але черкаський навчальний заклад, один з не багатьох в Україні, гідно відстоює лінію підготовки саме промислових дизайнерів. Свідомством тому – заохочувальні дипломи й відзнаки, які одержують випускники черкаського навчального закладу з промислового дизайну на форумах «Дизайн-освіта» в Харкові.

Позитивом, на думку автора, є і те, що керівництво кафедри, в особі Н.Г. Романенко, постійно запрошує представників Харківської державної академії дизайну і мистецтв до участі у навчальному процесі, інших навчально-виховних та науково-методичних заходах. Провідні викладачі з Харкова неодноразово залучалися до консультаційної роботи, керівництва курсовими і дипломними роботами студентів ЧДТУ, очолювали державні кваліфікаційні та екзаменаційні комісії тощо.

Конкретний і вагомий внесок у розбудову дизайнерської освіти в Черкасах зробили харківські фахівці, такі, як ректор професор В.Я. Даниленко, декани факультетів доценти В.І. Єльков і В.В. Бондаренко, професори О.В. Бойчук, О.А. Векленко, доценти В.В. Гапієнко, І.В. Бондаренко, Н.Ф. Сбітнєва та ін.

На сьогодні, а автор достатньо обізнаний про стан дизайнерської освіти в м. Черкаси, можна стверджувати, що кафедра дизайну Черкаського державного технологічного університету є найбільш потужною і фаховою серед усіх дизайнерських навчальних осередків міста. Про це свідчать результати захисту дипломних робіт, які влаштовуються в престижних культурно-мистецьких установах міста (в Черкаському художньому музеї, наприклад) із запрошенням місцевих засобів масової інформації.

Показово, що і експерти Державної акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки України, і голови державних екзаменаційних комісій останніх років відзначають достатній рівень підготовки фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів: бакалаврів, спеціалістів, магістрів Черкаського державного технологічного університету.

Досвідчений доктор наук Н.Г. Романенко разом із молодими черкаськими кандидатами наук бере активну участь у науковому житті дизайнерів-освітян України, регулярно публікується в наукових виданнях, а зараз уже організовує і власну Всеукраїнську науково-практичну конференцію...

Черкаські колеги завжди з повагою сприймали методичні й професійні поради харків'ян, але, після певного періоду становлення кафедри і



спеціальності, вони вже виростили з віку молодших партнерів, тому що накопичили власний досвід підготовки фахівців. Після реалізації повного циклу підготовки – від набору до випуску бакалаврів, спеціалістів, магістрів – прийшов час уточнення та вдосконалення програмного матеріалу, методів і засобів навчання, використання набутого досвіду, тобто, прийшов час виникнення високого й шляхетного поняття – «школа».

С тверда впевненість, що черкаський регіон незабаром заявить про себе як потужний дизайнерський центр з власним обличчям і власними оригінальними дизайнерськими розробками. Запорукою цього – молоді кадри, яких випускає у світ кафедра дизайну Черкаського державного технологічного університету і той науково-педагогічний потенціал, який створився сьогодні зусиллями ентузіастів регіонального дизайну на цій славетній кафедрі.

**Висновки.** Наприкінці 90-х років минулого століття в Україні відбувся освітнясько-дизайнерський бум, коли виникли нові навчальні заклади, а низка вищих навчальних закладів відкрила кафедри й факультети з підготовки дизайнерів.

Показовими в позитивному сенсі були приклади, коли відкриття нової спеціальності проводилося поступово, грамотно й відповідально, як це відбувалося в Черкаському державному технологічному університеті. Сталося це, в першу чергу, завдяки послідовним діям керівництва закладу, співробітництвом з досвідченими харківськими колегами.

За хронологією період з 1998 по 2001 роки можна означити як перший, тобто підготовчий та початковий етап створення й існування спеціальності «Дизайн» в ЧДТУ. Він був схарактеризований діями «переговорного» та організаційного процесу; підготовка фахівців відбувалася лише на I-II курсах.

Другий етап у формуванні дизайнерської спеціальності в Черкасах відбувся з 1 вересня 2002 року, коли університет одержав ліцензію на підготовку бакалаврів і відповідальність за якість підготовки фахівців уже повністю належала ЧДТУ.

Третій етап у становленні й розвитку спеціальності «Дизайн» у Черкасах відбувся з 2003 року, коли кафедрі очолила Наталія Григорівна Романенко; з її приходом розпочалася цілеспрямована планомірна навчально-методична та кадрова робота; етап характерний наполегливими діями з підвищення якості професорсько-викладацького складу кафедри; захищено низку дисертацій за фахом.

Зараз для кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету прийшов час уточнення та вдосконалення програмного матеріалу, методів і засобів навчання, аналізу власного набутого досвіду, тобто, прийшов час виникнення високого й шляхетного поняття – «школа».

Молоді кадри, яких випускає в світ кафедра дизайну Черкаського державного технологічного університету, і той науково-педагогічний потенціал, який створився сьогодні зусиллями ентузіастів регіонального

дизайну на кафедрі, дозволяє з оптимізмом очікувати незабаром народження черкаської школи дизайну.

Завершуючи статтю, автор підкреслює, що той досвід відкриття нової спеціальності, який здійснили черкаські освітяни, стався завдяки виваженим та послідовним діям двох навчальних закладів – Харкова і Черкас; він демонструє переваги співробітництва споріднених шкіл задля розвитку регіональних дизайнерських осередків та мусить стати прикладом для інших.

#### **Література:**

1. Бойчук О.В. О бедном дизайне замолвите слово... //Матеріали Всеукраїнської наук.-методичної конференції 24 – 28 березня 2003 р. – Харків, 2003. – С. 110-116.
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 37 від 20 січня 1997 р. «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер».

*Надійшла до редакції 30.03.2010*